

Aandachtspunten ten behoeve van de coalitieonderhandelingen inzake de vorming van een nieuw college van Gedeputeerde Staten van Limburg.

In Noord-Limburg – en met name in Horst aan de Maas - heeft het thema arbeidsmigranten de laatste jaren prominent op de agenda gestaan van de gemeenteraden. Met name de huisvesting van arbeidsmigranten speelde daarbij een belangrijke rol. Burgers die te maken hebben met die huisvesting in hun directe omgeving hebben in 2018 het initiatief genomen de Werkgroep Huisvesting Arbeidsmigranten op te richten. Doel van de werkgroep: “aandacht vragen voor de keerzijde van de toestroom aan arbeidsmigranten, de marktwerking die daarin een grote aanjager is, de uitbuiting van arbeidsmigranten die daar uit voortvloeit en de maatschappelijke impact die dat heeft”. Het is volgens de werkgroep van belang dat de overheid (landelijk en lokaal) meer de regie neemt bij die toestroom van arbeidsmigranten en een en ander niet over laat aan “de markt”

Verschillende rapporten laten zien dat het aantal arbeidsmigranten dat naar Noord-Limburg in het algemeen en naar Horst aan de Maas in het bijzonder komt, zal enorm toenemen. Binnen acht jaar – volgens onderzoekers in opdracht van de provincie – bestaat - bijvoorbeeld - een kwart van de bevolking van Horst aan de Maas uit arbeidsmigranten uit met name Oost-Europa.

De Werkgroep Huisvesting Arbeidsmigranten heeft ervaren hoe er door onder andere initiatiefnemers voor huisvesting van arbeidsmigranten en gemeenten omgaan met de belangen van de mensen uit de buurt. Die ervaringen zijn ingebracht in gesprekken met het Aanjaagteam o.l.v. Emile Roemer, tijdens een hoorzitting van de Tweede Kamer, rondleidingen van politici en journalisten langs huisvestingslocaties, een rondleiding van de leden van de Adviesraad Migratie (die n.a.v. die rondleiding in een van haar laatste adviezen aan de regering bepleit heeft met betrekking tot arbeidsmigranten meer de regie te nemen – lees [hier](#) het bericht over de adviezen van de Adviesraad Migratie) en met name ook met ambtenaren, raadsleden en bestuurders van gemeenten in Noord-Limburg. Een belangrijk aandachtspunt daarbij is de “omgevingsdialoog”, maar ook zaken als integratie, handhaving, ruimtelijke ordening en dergelijke passeerden de revue. De Werkgroep heeft ook onderzoek gedaan naar de mening van burgers met betrekking tot de toestroom/aanwezigheid van arbeidsmigranten naar (Noord-)Limburg (lees [hier](#) het bericht over de resultaten van dat onderzoek). Ook voert de werkgroep waar nodig en mogelijk (juridische) procedures tegen initiatieven voor huisvesting die schadelijk zijn voor de omgeving en/of de arbeidsmigranten en worden zienswijzen ingediend en ingesproken in raadsvergaderingen om gemeenteraden te informeren over wat gaande is/was en welke problemen buurten daar in tegen komen/kwamen.

Het thema “arbeidsmigranten” zal ook de komende jaren op de agenda staan van gemeenteraden en bestuurders in Noord-Limburg en ook de provincie zal daar steeds nadrukkelijker mee te maken krijgen. Dat is de reden dat de Werkgroep Huisvesting Arbeidsmigranten u deze brief stuurt. Met deze brief willen wij een bijdrage leveren aan de inhoud van een collegeprogramma van het College van Gedeputeerde Staten van Limburg voor de periode van 2023 – 2027. Wij denken dat het van belang is dat het bestuur van de provincie Limburg aan moet sluiten bij wat onder de bevolking leeft. In dat kader denken wij met deze brief daar richting aan te geven.

Tenslotte wensen wij u veel succes toe met de vorming van een College van GS voor de provincie Limburg en het collegeprogramma en we hopen dat de belangen van arbeidsmigranten én de belangen van de buurten die te maken hebben/krijgen met arbeidsmigranten uw verdiende aandacht krijgen in de komende regeerperiode.

De leden van de Werkgroep Huisvesting Arbeidsmigranten Horst aan de Maas

AANDACHTSPUNTEN huisvesting arbeidsmigranten

1. Regie nemen

De provincie maakt in samenwerking met de gemeenten beleid voor de lange termijn met als doel zowel substantiële zeggenschap van buurten, dorpen, gemeenten en regio's over hun omgeving te realiseren, als verbetering van de situatie van arbeidsmigranten (zowel op het gebied van wonen als werken) te realiseren. Daartoe richt de provincie een werkgroep op die onderzoekt welke inzet dat doel kan dienen en krijgt vervolgens als taak gemeenten en het provinciebestuur bij te staan in het formuleren van het beoogde beleid. Onderdeel van dat te formuleren beleid is in de basis het beperken van de toestroom van arbeidsmigranten.

2. Humanisering van de situatie van arbeidsmigranten

Bij het formuleren van beleid 'vertaalt' de provincie alle aanbevelingen die zijn geformuleerd door het Aanjaagteam o.l.v. Emile Roemer naar provinciaal niveau voor zover die tot de provinciale verantwoordelijkheid behoren en voor zover ze in de samenwerking met gemeenten relevant zijn. Uitgangspunt in deze is dat beleid leidt tot betere omstandigheden voor arbeidsmigranten, gelijkwaardig aan de omstandigheden waarbinnen de autochtone bevolking leeft en werkt.

3. Integratie

De provincie bevordert (in haar samenwerking met de gemeenten) dat de maatschappelijke kosten die gepaard gaan met de komst, huisvesting en tewerkstelling van arbeidsmigranten niet afgewenteld worden op de burgers, maar legt waar mogelijk de rekening bij de uitzenders, werkgevers en huisvesters die verdienen aan de tewerkstelling/huisvesting van arbeidsmigranten. Dat geldt zeker daar waar verantwoordelijkheid genomen moet worden voor de integratie van arbeidsmigranten, door die samen met gemeente actief en indringend aan te pakken.

4. Omgevingsdialoog

Met het oog op het welzijn van haar burgers en een acceptabele leefomgeving faciliteert de provincie gemeenten bij het realiseren van mogelijkheden voor buurten waar arbeidsmigranten gehuisvest worden om hun belangen zwaarwegend deel uit te laten maken van de besluitvorming, om zo meer greep te krijgen/houden op hun omgeving.

5. Nazorg

De provincie neemt de belangen van arbeidsmigranten en burgers die te maken hebben met huisvesting van arbeidsmigranten in hun omgeving mee in een door de provincie in samenwerking met de gemeente te ontwikkelen strikt handhavingsbeleid en faciliteert waar mogelijk en nodig de werving van voldoende handhavers bij de gemeenten, waar nodig in regionale verbanden.

De provincie maakt beleid dat gericht is op ruimhartige (plan)schadevergoeding in gevallen waar blijkt dat de buurt of andere belanghebbenden schade ondervinden als gevolg van huisvesting van arbeidsmigranten (denk aan vermindering van de waarde van de woning en andere schade die niet voorzien was) die mogelijk is geworden als gevolg van planologische besluiten van de provincie.

Bijlage: verdere uitwerking van de aandachtspunten

1. Regie nemen

De provincie maakt in samenwerking met de gemeenten beleid voor de lange termijn met als doel zowel substantiële zeggenschap van buurten, dorpen, gemeenten en regio's over hun omgeving te realiseren, als verbetering van de situatie van arbeidsmigranten (zowel op het gebied van wonen als werken) te realiseren. Daartoe richt de provincie een werkgroep op die onderzoekt welke inzet dat doel kan dienen en krijgt vervolgens als taak gemeenten en het provinciebestuur bij te staan in het formuleren van het beoogde beleid. Onderdeel van dat te formuleren beleid is in de basis het beperken van de toestroom van arbeidsmigranten.

Daarbij maakt de provincie gebruik van alle middelen die haar daarbij van dienst kunnen zijn:

- In (integrale) beleidsplannen wordt vastgelegd wat de doelen zijn m.b.t. de komst van arbeidsmigranten op alle relevante beleidsterreinen. Daarbij gaat het vooral om het ruimtelijke ordening en handhaving. In de plannen wordt meegenomen hoe die ertoe kunnen leiden dat er regie komt op de instroom van arbeidsmigranten.
- Op het gebied van Ruimtelijke Ordening wordt bij de inrichting van de provincie – op alle niveaus – gebruik gemaakt van de mogelijkheden om de toestroom van arbeidsmigranten in te perken, door bijvoorbeeld in de Provinciale Omgevingsvisie en daaruit voortvloeiende plannen om de ruimte voor huisvesting van arbeidsmigranten te limiteren en bedrijven te weren die een overmatig beroep doen op arbeidsmigranten. Denk daarbij concreet aan de mogelijkheid dat bedrijven met een grote aanzuigende werking op arbeidsmigranten zich niet meer of slechts beperkt (kunnen) vestigen in de provincie (denk aan de spreekwoordelijke “blokkendozen”).
- De provincie voert actief beleid om arbeid die nu nog door arbeidsmigranten verricht wordt, te vervangen door automatisering. Daarbij verlaat de provincie haar afhankelijke houding ten aanzien van ontwikkelingen in “de markt” en rekruteert zij actief bedrijven die in deze ontwikkeling vooroplopen. Naast de werving van bedrijven die hun productieproces hebben geautomatiseerd, komt dat ook tot uiting in de planologische besluiten van de provincie en voor zover van toepassing het verlenen van vergunningen.
- Bij arbeidsintensieve bedrijven die zich vestigen en bij de reeds binnen de provincie gevestigde arbeidsintensieve bedrijven, voert de provincie i.s.m. de gemeenten en regio's actief beleid om mensen die gebruik moeten maken van een uitkering of werkloos zijn, te plaatsen. Waar nodig m.b.v. financiële ondersteuning middels een provinciaal fonds.
- De provincie bevordert dat in regionaal verband nadrukkelijk afstemming plaats vindt over de huisvesting van arbeidsmigranten, m.n. om te voorkomen dat aan grenzen tussen gemeenten cumulatie van huisvesting plaats gaat vinden.
- De provincie gaat de landelijke politiek/regering aanspreken op haar beleid en concrete voorstellen doen om op landelijke schaal meer regie te krijgen op instroom van arbeidsmigranten en dat er handvatten komen voor gemeenten (waar nodig ondersteunt door de provincie) om de regie als hiervoor bedoeld te kunnen nemen.

2. Humanisering van de situatie van arbeidsmigranten

Bij het formuleren van beleid 'vertaalt' de provincie alle aanbevelingen die zijn geformuleerd door het Aanjaagteam o.l.v. Emile Roemer naar provinciaal niveau voor zover die tot de provinciale verantwoordelijkheid behoren en/of voor zover ze in de samenwerking met gemeenten relevant zijn. Uitgangspunt in deze is dat beleid leidt tot betere omstandigheden voor arbeidsmigranten, gelijkwaardig aan de omstandigheden waarbinnen de autochtone bevolking leeft en werkt.

- Daar waar de provincie gebruik maakt van het inschakelen van arbeidsmigranten bij de uitvoering van taken van de provincie geldt nadrukkelijk als beleid dat leidt een gelijk "speelveld" gerealiseerd wordt tussen arbeidsmigranten en de autochtone bevolking wat betreft wonen en beloning. Wat dat laatste betreft gaat de provincie uit van een volwaardige beloning, gebaseerd op de cao's van de provincie (en dus niet op de cao van uitzendbureaus). Uitgangspunt daarbij is dat er geen verschillen mogen zijn in arbeidsvoorwaarden in vergelijking met de andere werknemers van de provincie.
- De provincie bevordert – in samenwerking met de gemeenten – ontwikkeling van beleid dat ertoe leidt dat een scheiding van wonen en werken in het geval van arbeidsmigranten gerealiseerd wordt. Een belangrijk instrument daarbij is samen met gemeenten en regio's en in samenwerking met bedrijfsleven, vakbonden, woning-coöperaties, zorgverleners en andere betrokkenen komen tot huisvesting van arbeidsmigranten los van de werkgever. Bij de regelgeving die uit dit beleid naar voren komt, wordt als restrictie opgenomen dat arbeidsmigranten niet meer elders gehuisvest (kunnen) worden en dat huidige (private) huisvestingslocaties gesaneerd worden op het moment dat hun tijdelijke vergunning afloopt.
- Voor zover nodig benadert de provincie, indien mogelijk samen met gemeenten, de landelijke politiek/regering om te bewerkstelligen dat arbeidsmigranten alleen nog door werkgevers geworven worden (en in het verlengde daarvan voorzieningen gerealiseerd worden) indien de werkgever aan kan tonen dat de arbeidsmigranten noodzakelijk zijn voor de bedrijfsvoering en dat het niet mogelijk is daarvoor autochtone arbeiders te werven.
- Zeker voor arbeidsmigranten die langer in Nederland willen blijven bevordert de provincie de mogelijkheden van gemeenten om voldoende sociale huurwoningen te realiseren, die voorzien in de behoefte van de allochtone bevolking én de arbeidsmigranten.

3. Integratie

De provincie bevordert (in haar samenwerking met de gemeenten) dat de maatschappelijke kosten die gepaard gaan met de komst, huisvesting en tewerkstelling van arbeidsmigranten niet afgewenteld worden op de burgers, maar legt waar mogelijk de rekening bij de uitzenders, werkgevers en huisvesters die verdienen aan de tewerkstelling/huisvesting van arbeidsmigranten. Dat geldt zeker daar waar verantwoordelijkheid genomen moet worden voor de integratie van arbeidsmigranten, door die samen met gemeente actief en indringend aan te pakken.

Daarbij worden als uitgangspunten gehanteerd:

- De kosten voor integratie worden grotendeels gedragen door degenen die voordeel verwerven met het tewerkstellen of huisvesten van arbeidsmigranten.
- Het eigen maken van (Nederlandse) taal is op zich niet voldoende maar wel een absolute voorwaarde voor integratie en omgekeerd biedt integratie de basis voor het leren van de Nederlandse taal. De provincie ondersteunt de gemeenten in het maken van afspraken met werkgevers dat de door hen tewerkgestelde arbeidsmigranten in werktijd voldoende ruimte krijgen om de Nederlandse taal eigen te maken en in de praktijk ook toe te passen. Daar waar de provincie – eventueel via door de provincie ondersteunde financiers zoals Liof - bedrijven ondersteunt (denk aan de financiële ondersteuning van Hessing Greenport Venlo) wordt als een van de voorwaarden geformuleerd dat door het bedrijf arbeidsmigranten onder werktijd taallessen krijgen.
- Bij de integratie van arbeidsmigranten besteedt de provincie ook nadrukkelijk aandacht aan de positie van minderjarigen en realiseert - voor zover niet regulier aanwezig – voorzieningen, die hen steun kunnen bieden deel uit te maken van de Nederlandse samenleving.
- Er worden voorwaarden gecreëerd waarbinnen burgers en arbeidsmigranten optimaal de mogelijkheid wordt geboden samen te werken aan integratie.
- In samenwerking met gemeenten, werkgevers, huisvesters en burgers wordt een actief communicatiebeleid ontwikkeld, gericht op alle inwoners en de arbeidsmigranten, gericht op alle aspecten die in voorgaande aan de orde zijn gekomen.

4. Omgevingsdialoog

Met het oog op het welzijn van haar burgers en een acceptabele leefomgeving faciliteert de provincie gemeenten bij het realiseren van mogelijkheden voor buurten waar arbeidsmigranten gehuisvest worden om hun belangen zwaarwegend deel uit te laten maken van de besluitvorming, om zo meer greep te krijgen/houden op hun omgeving.

De werkgroep Huisvesting Arbeidsmigranten Horst aan de Maas heeft sinds 2018 veel ervaringen opgedaan met het voeren van een omgevingsdialoog. Graag is de werkgroep bereid de door haar op basis van die ervaringen gebaseerde expertise te delen met de provincie en via de provincie met de gemeenten in Limburg.

Daarbij dient opgemerkt dat in de aanstaande Omgevingswet de “omgevingsdialoog” is opgenomen, maar dat die nauwelijks juridische basis biedt voor burgers daadwerkelijk invloed uit te oefenen op plannen. De aanpak van de omgevingsdialoog dient die beperking op te heffen. Voor zover nodig benaderd de provincie – eventueel samen met de gemeenten - de landelijke politiek/regering actief

om ruimte te creëren voor dit beleid (onder andere door binnen die nog vast te stellen omgevingswet betere bepalingen daarover op te nemen).

5. Nazorg

- De provincie realiseert een strikt handhavingsbeleid.

- Daar waar de provincie bevoegdheden heeft wordt handhaving ingezet ten aanzien van de tewerkstelling en huisvesting van arbeidsmigranten en de voorzieningen die voor hen gerealiseerd zijn of worden.
- Waar nodig ziet de provincie toe op de gezondheidssituatie van arbeidsmigranten en grijpt waar nodig in, indien die situatie de gezondheid van de arbeidsmigranten en/of de omgeving kan aantasten/bedreigen. Denk bijvoorbeeld aan het realiseren van huisvesting pal onder een windmolen, waarbij regels i.v.m. bijvoorbeeld geluidsoverlast genegeerd worden (zoals gepland door Vida XL in Venlo, met als argument dat de arbeidsmigranten 'slechts' vier maanden gehuisvest blijven).
- Waar nodig ziet de provincie toe op de kwaliteitseisen die gesteld worden aan de huisvesting van arbeidsmigranten. Daarbij gaat de provincie uit van criteria ten aanzien van de huisvesting van arbeidsmigranten en in het beleid geformuleerde criteria met betrekking tot zaken zoals:
  - Het terrein waarop de arbeidsmigranten gehuisvest worden;
  - De voorzieningen waar de arbeidsmigranten gebruik van kunnen maken;
  - De verblijfskosten die in rekening worden gebracht;
  - De registratie van het verblijf;
- De provincie publiceert controle- en handhavingsacties en de resultaten daarvan, zodat burgers ook zien dat de provincie op dit punt betrouwbaar is.
- De provincie richt – eventueel i.s.m. gemeenten - een makkelijk toegankelijk en breed bekendgemaakt meldpunt in, dat inwoners en arbeidsmigranten de mogelijkheid biedt klachten (ook anoniem) in te dienen of ideeën aan te dragen en zorgt ervoor dat die ook daadwerkelijk opgepakt worden, c.q. dat de mensen die contact opnemen ook concreet ondersteund worden.

Ter financiering van het toepassen van de hiervoor opgesomde en uitgewerkte aandachtspunten kan de provincie samen met de betrokken gemeenten geld vanuit de RegioDeal vrijmaken, c.q. benutten.